23/08/2023

23 Αυγούστου: Εορτάζει ο Άγιος Ειρηναίος, επίσκοπος Λουγδούνου

/ Βίοι Αγίων

Σήμερα η Εκκλησία εορτάζει την απόδοση της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και τιμά τη μνήμη του Αγίου Ειρηναίου, επισκόπου Λουγδούνου.

- **Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος**

Ορισμένοι από τους αγίους Πατέρες της Εκκλησίας μας έλαβαν τον τίτλο του Οικουμενικού Διδασκάλου, διότι η προσφορά τους σε Αυτή υπήρξε καθοριστική για την διατύπωση της διδασκαλίας Της. Η δράση τους ξεπέρασε τα στενά γεωγραφικά όρια και την εποχή, που έζησαν και έδρασαν, επιδρώντας καταλυτικά

στην διαμόρφωση της οικουμενικής διαστάσεως της Εκκλησίας. Ένας από αυτούς τους μεγάλους Πατέρες και οικουμενικούς διδασκάλους υπήρξε και ο άγιος Ειρηναίος, επίσκοπος Λουγδούνου.

Καταγόταν από την ευρύτερη περιοχή της Σμύρνης της Μ. Ασίας. Ο χρόνος γέννησής του δεν είναι γνωστός με ακρίβεια. Το ότι υπήρξε μαθητής του αγίου Πολυκάρπου Σμύρνης (+167), εικάζεται ότι γεννήθηκε περί το 130 από χριστιανούς γονείς. Σύμφωνα με μαρτυρία του αγίου Ιερωνύμου υπήρξε μαθητής και του σημαντικού Αποστολικού Πατέρα Παπία, επισκόπου Ιεραπόλεως. Φαίνεται ότι έλαβε σπουδαία θεολογική και θύραθεν παιδεία. Είναι βεβαιωμένο ότι σπούδασε την δεύτερη σοφιστική, ως ρητορική τέχνη. Κοντά σε σπουδαίους θεολόγους και ποιμένες διδάχτηκε και παρέλαβε την γνήσια αποστολική παράδοση, η οποία διέκρινε τους επισκόπους της Ασίας.

Περί το 160 μετακόμισε στη Ρώμη, όπου γνωρίστηκε με τον άγιο Ιουστίνο. Εκεί ο Χριστιανός Φιλόσοφος λειτουργούσε θεολογική και φιλοσοφική σχολή. Φαίνεται πως ο Ειρηναίος μαθήτευσε στην φημισμένη σχολή του Ιουστίνου και συμπλήρωσε τις θεολογικές και φιλοσοφικές του γνώσεις. Αυτό αποδεικνύεται από τον απολογητικό τρόπο που αντιμετωπίζει τις αιρέσεις στο έργο του, διότι μοιάζει με την απολογητική του Ιουστίνου. Η παραμονή του στη Ρώμη του έδωσε την ευκαιρία να γνωριστεί με πολλούς ομολογητές της εκεί ακμάζουσας εκκλησίας.

Περί το 170 αναχώρησε για την μεγάλη πόλη Λούγδουνο (Λυών) της νοτίου Γαλλίας, όπου εγκαταστάθηκε μόνιμα. Η μετάβασή του εκεί δεν ήταν τυχαία, διότι η Γαλατία είχε καταστεί τόπος μετανάστευσης μεγάλου ελληνόφωνου χριστιανικού στοιχείου Μικρασιατών, εξαιτίας των σκληρών διωγμών, οι οποίοι ήταν συχνοί στην Μ. Ασία. Σύμφωνα με μαρτυρία του Γρηγορίου Τουρώνης είχε σταλεί στην Λυών από τον άγιο Πολύκαρπο Σμύρνης για να υπηρετήσει πνευματικά τους Μικρασιάτες πρόσφυγες. Αυτό βεβαιώνει και η πληροφορία ότι με την άφιξή του, χειροτονήθηκε πρεσβύτερος. Σύμφωνα με άλλη μαρτυρία, έγινε ενθουσιωδώς δεκτός από ομάδα προσφύγων Φρυγών Χριστιανών, οι οποίοι όμως έκλειναν προς την αίρεση του Μοντανισμού. Μάλιστα κάποιοι από τους «προφήτες» της ομάδας, «επαγγέλονταν» την Δευτέρα Παρουσία του Χριστού, ότι θα γινόταν στη Λυών, όπου θα εγκαθιδρύονταν η επίγεια χιλιετής βασιλεία Του, όπως πίστευαν οι μοντανιστές. Αλλά δε γνώριζαν πως ο ορθόδοξος Ειρηναίος βρισκόταν στη Λυών, ως απεσταλμένος του πάπα Ελεύθερου για να αγωνιστεί κατά της αιρέσεως αυτής, η οποία είχε πάρει ανησυχητικές διαστάσεις στην περιοχή και την οποία είχαν φέρει οι μετανάστες Φρύγες από τη Μ. Ασία, την κοιτίδα της. Ο πάπας Ελεύθερος αποζητούσε την ριζική αντιμετώπιση της αιρέσεως και θεώρησε πως ο Ειρηναίος ήταν το κατάλληλο πρόσωπο.

Το 177 υπέστη μαρτυρικό θάνατο ο επίσκοπος της Λυώνος Ποθεινός, μαζί με πολλούς άλλους Χριστιανούς της περιοχής, όταν ο Ειρηναίος έλειπε στη Ρώμη, καλεσμένος του πάπα Ελεύθερου, για την οργάνωση της αιρέσεως του Μοντανισμού. Όταν επέστρεψε στη Λυών, ο λαός τον εξέλεξε επίσκοπο στη θέση του Μάρτυρα Ποθεινού. Ο Ειρηναίος άρχισε ένα τιτάνιο έργο διοργάνωσης της τοπικής εκκλησίας, ιεραποστολής και καταπολέμησης των αιρέσεων. Εκείνη την εποχή ήταν σε πλήρη εξέλιξη ένας από τους πλέον φοβερούς διωγμούς κατά των Χριστιανών, τον οποίο είχε κηρύξει με διάταγμά του ο αυτοκράτορας Μάρκος Αυρήλιος (161-180). Η φιλοσοφική του ιδιότητα (ήταν στωικός φιλόσοφος) δεν τον εμπόδισε να διατάξει έναν από τους πλέον φονικούς διωγμούς κατά των αδίκως διωκομένων Χριστιανών. Παρ’ όλες τις διώξεις ο Ειρηναίος άσκησε ένα αξιοθαύμαστο έργο. Διοργάνωσε ένα σπουδαίο ιεραποστολικό δίκτυο στους ελληνόφωνους, λατινόφωνους και Κέλτες κατοίκους της Ευρώπης. Καταπολέμησε τις αιρέσεις, οι οποίες πληθύνονταν στην Εκκλησία. Στόχος του η χειρότερη και πιο επικίνδυνη αίρεση: ο Γνωστικισμός. Επρόκειτο για ένα θρησκειοφιλοσοφικό κίνημα, το οποίο διέστρεφε σε απόλυτο βαθμό την διδασκαλία της Εκκλησίας και καλλιεργούσε έναν απίστευτα νοσηρό μυστικισμό. Είναι ο πρώτος μεγάλος εκκλησιαστικός άνδρας και θεολόγος, ο οποίος κατάφερε να θέσει στο περιθώριο τον Γνωστικισμό και να τον εκμηδενίσει!

Ο Ειρηναίος κλήθηκε να αντιμετωπίσει και ένα άλλο μεγάλο πρόβλημα, το οποίο ταλαιπώρησε σοβαρά την Εκκλησία το δεύτερο μισό του 3ου μ. Χ. αιώνα. Την έριδα για τον εορτασμό του Πάσχα, η οποία είχε διχάσει την Εκκλησία. Είχε επικρατήσει η συνήθεια στους Χριστιανούς της Μ. Ασίας να εορτάζουν το Πάσχα μαζί με τους Εβραίους στις 14 του εβραϊκού μήνα Νισάν, σε αντίθεση με τους δυτικούς, οι οποίοι το εόρταζαν την πρώτη Κυριακή μετά την εαρινή ισημερία. Ο Ειρηναίος στάθηκε διαλλακτικός, νουθετώντας τον οργίλο πάπα Ρώμης Βίκτωρα, ο οποίος σκόπευε να δημιουργήσει σχίσμα στην Εκκλησία. Κλήθηκε επίσης να αντιμετωπίσει και το πρόβλημα των μετανοούντων, καθότι επικρατούσαν τάσεις ακραίες στην Εκκλησία, για όσους ήθελαν να επιστρέψουν σ' Αυτή.

Ο άγιος Ειρηναίος υπήρξε μεγάλος θεολόγος της Εκκλησίας, ο οποίος αποφάνθηκε για ύψιστες αλήθειες Της. Παράλληλα υπήρξε και μεγάλος συγγραφέας, ο οποίος άφησε στην Εκκλησία ένα σπουδαίο συγγραφικό έργο. Υπήρξε ιδιοφυία στον αντιρρητικό και απολογητικό έργο. Τα πιο γνωστά του συγγράμματα είναι: «Έλεγχος και ανατροπή της ψευδωνύμου γνώσεως», και «Επίδειξη του αποστολικού κηρύγματος». Μας άφησε επίσης πληθώρα επιστολών του.

Το 193 είχε ξεσπάσει νέος σκληρός διωγμός από τον Σεπτίμιο Σεβήρο (193-211). Ο Ειρηναίος είχε γίνει στόχος των ειδωλολατρών για το σπουδαίο έργο του. Συνελήφθη, μαζί με πλήθος άλλων πιστών και υπέστη μαρτυρικό θάνατο το 202. Η μνήμη του τιμάται στις 23 Αυγούστου.

(Πηγή: pemptousia.gr)